

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
(sediul Centru)

mun. Chișinău, bul. Ștefan cel Mare și Sfânt, 162
Republica Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice.md

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
(office Centre)

Chisinau city, Ștefan cel Mare și Sfânt, 162 avenue
Republic of Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice.md

Curtea Constituțională
Mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28 MD-2004

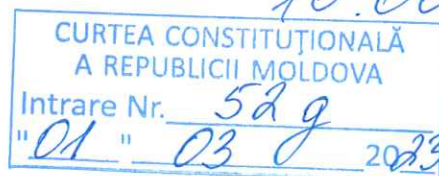
Judecătoria Chișinău (sediul Centru), Vă expediază excepția de neconstituționalitate la sesizarea depusă de avocatul Doroftei Roman în numele revizuentului Mandiș Andrei, pentru verificarea constituționalității art. 475 alin. (1) Cod Contravențional al RM, a sintagmei *“Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alineatul (2).”*.

Anexe:

- Sesizarea pe 15 file;
- Încheierea nr. 5rh-28/2021 din 24.11.2022 pe 2 file;

Judecător

Victor Sandu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE PRIVIND EXCEPȚIA DE
NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a)
și lit.g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume Doroftei 2. Prenume Roman

3. Funcția: *Avocat*

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului.....

9. Tel.....

10. Fax

11.

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare vizează neconstituționalitatea prevederilor art. 475 alin. (1) Cod Contravențional a Republicii Moldova,

Excepția de neconstituționalitate este ridicată în cadrul examinării judecătorești a cererii de revizuire depuse de Mandiș Andrei împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 2406/17 din 29.12.2017 și deciziei de sancționare întocmită în baza art. 287 alin. (10) Cod Contravențional, aflată în procedura judecătorului Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), Victor Sandu.

Conținutul prevederilor contestate este următorul:

Articolul 475 la alin.(1) din Cod Contravențional al Republicii Moldova, prevede că, „Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alin.(2).”

Astfel, corborând temeiurile de drept invocate supra, consider că prevederile legale indicate în 475 alin.(1) din Cod Contravențional al Republicii Moldova, contravin următoarelor prevederi din Constituția Republicii Moldova:

Art.1 alin.(3), din Constituția RM, ”Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate”.

Art. 4 din Constituția RM, ”Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”.

Art. 7 din Constituția RM, „Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”;

Art. 20 din Constituția RM., „ Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție. ”

Art. 21 din Constituția RM., „ Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale. ”

Art. 23 alin.(2) din Constituția RM., ”Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Art. 54 alin.(1) din Constituția RM, „În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13. Instanței de judecată i-a fost prezentată pentru examinare cererii de revizuire depuse de Mandiș Andrei împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 2406/17 din 29.12.2017 și deciziei de sancționare întocmită în baza art. 287 alin. (10) Cod Contravențional.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 30 iulie 2019, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată contestația depusă de către Mandiș Andrei depusă prin intermediul reprezentantului, împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 2406/17 din 29 decembrie 2017 și deciziei de sancționare din 29 decembrie 2017, prin care a fost aplicată amendă în mărime de 3000 lei.

Potrivit deciziei Curții de Apel Chișinău din 31.10.2019, a fost respins recursul declarat de către Mandiș Andrei cu menținerea hotărârii.

A depus cerere de revizuire Mandiș Andrei, invocând constatările din Decizia Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi de la art. 30 alin. (5) Cod contravențional din 05.03.2019.

Menționăm că raportat la **normele de procedură penală, art. 459 CPP** indică „Revizuirea în favoarea condamnatului a unei hotărâri de condamnare, în caz de descoperire a circumstanțelor prevăzute în art.458 alin.(4), **nu este limitată de nici un termen**”.

Pornind de la raționamentele invocate în cauza Ziliberberg v. Moldova din 1 februarie 2005, Curtea a constatat că caracterul general al legii contravenționale și scopul pedepsei, care este atât de a pedepsi, cât și de a preveni, sunt suficiente pentru a arăta că **sunt aplicabile principiile similare celor două legi: contravențională și penală**. Or, legea contravențională conține prevederi care indică de fapt natura penală a contravențiilor administrative.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14. Potrivit prevederilor **art. 475 Cod Contravențional**, Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alin.(2).

(2) Revizuirea procesului contravențional poate fi cerută dacă:

a) instanța de judecată internațională, prin hotărâre, a constatat o încălcare a drepturilor și libertăților omului care poate fi reparată la o nouă judecare fie Guvernul Republicii Moldova a recunoscut, printr-o declarație, o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale care poate fi remediată, cel puțin parțial, prin anularea hotărârii pronunțate de o instanță de judecată națională;

b) Curtea Constituțională a declarat neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă;

c) legea nouă înlătură caracterul contravențional al faptei sau ameliorează situația contravenientului în a cărei privință nu a fost executată integral sancțiunea contravențională;

d) există o procedură pornită în cauza dată în fața unei instanțe internaționale sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova;

e) prin hotărâre definitivă s-a stabilit că, la constatarea și examinarea faptei contravenționale și la judecarea acestei cauze contravenționale, s-au comis abuzuri ce constituie infracțiuni;

f) instanța de judecată sau autoritatea competentă care a emis decizia asupra cauzei contravenționale nu s-a expus asupra vinovăției sau nevinovăției contravenientului ori instanța de judecată sau autoritatea competentă s-a pronunțat în privința unui alt subiect de drept decât persoana care a săvârșit fapta contravențională;

g) s-au stabilit alte circumstanțe de care instanța de judecată sau autoritatea competentă care a emis decizia asupra cauzei contravenționale nu a avut cunoștință la emiterea hotărârii sau deciziei și care, independent sau împreună cu circumstanțele stabilite anterior, dovedesc că cel sancționat este nevinovat ori a săvârșit o altă contravenție decît cea pentru care a fost sancționat sau care dovedesc că persoana cu privire la care s-a dispus încetarea procesului contravențional este vinovată.

(3) Procedura de revizuire se deschide în baza cererii procurorului adresată instanței de judecată, conform competenței teritoriale a acestuia, sau a cererii contravenientului adresată instanței care a judecat cauza/contestația sau instanței de fond conform competenței teritoriale, în cazul în care decizia asupra cauzei contravenționale a fost emisă de autoritățile prevăzute la art. 393 alin. (1) lit. b)–d). În cazul alin. (2) lit. d), procedura de revizuire se deschide la cererea Procurorului General sau a adjuncților lui.

(4) Cererea de revizuire se face în scris, cu invocarea motivului revizuirii și a datelor doveditoare.

(5) În procedura de revizuire, instanța sesizată poate dispune suspendarea hotărârii neexecutate.

(6) Cererea de revizuire se examinează în conformitate cu prevederile capitolului VII al cărții a doua

Astfel este de remarcat că, legislația contravențională stabilește în art. 5 alin. (1-3) Cod Contravențional că, *Nimeni* nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei contravenții, nici supus sancțiunii contravenționale decît în conformitate cu legea contravențională. Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii contravenționale sînt interzise. Legea contravențională nu urmărește cauzarea de suferințe fizice sau lezarea demnității omului. Nimeni nu poate fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

Conținutul principiului legalității procesului contravențional include respectarea strictă și îndeplinirea fără abatere a dispozițiilor stipulate în Codul Contravențional al Republicii Moldova, în Constituția Republicii Moldova, în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, în normele și principiile unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Obligația de a respecta legea contravențională se răspîndește asupra tuturor organelor, organizațiilor, întreprinderilor, instituțiilor de stat și nestatale, asupra persoanelor cu funcție de răspundere, asupra tuturor cetățenilor și a altor persoane.

În conformitate cu art. 54 din Constituție: *”(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngerii decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor*

proclamate în articolele 20-24. (4) *Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.*”.

La caz, prin **Decizia Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi de la art. 30 alin. (5) Cod contravențional din 05.03.2019**, care la pct.21 a statuat că termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale este de un an [articolul 30 alin. (2) din Codul contravențional]. Acesta curge de la data săvârșirii contravenției și până la data rămânerii definitive a hotărârii cu privire la cauza contravențională [articolul 30 alin. (5) din Cod]. Expirarea termenului de prescripție are ca efect încetarea procesului contravențional [articolul 441 alin. (1) lit. b) din Cod]. Din acest motiv, claritatea reglementării momentului de la care termenul de prescripție începe să curgă și la care se sfârșește prezintă o importanță crucială pentru deznodământul procesului, iar la pct. 23 Curtea a specificat faptul că, spre deosebire de cauzele penale, în cauzele contravenționale persoana învinuită de comiterea unei contravenții poate fi sancționată chiar de către autoritatea care are competența de a investiga fapta imputată. În funcție de competența autorității, sancțiunea poate fi impusă printr-un act administrativ care ia forma unei decizii, unui process verbal etc. Deciziile (hotărârile) contravenționale, inclusiv cele emise de agenții constatatori în limitele competenței atribuite prin lege, constituie documente executorii [articolul 11 lit. c) din Codul de executare]. Cu toate acestea, actele administrative în discuție pot fi contestate în instanța de judecată în termen de 15 zile [articolul 448 alin. (4) din Codul contravențional]. Contestația suspendă executarea sancțiunii contravenționale [articolul 448 alin. (5) din Codul contravențional], fără a suspenda curgerea termenului de prescripție al răspunderii contravenționale, care poate fi suspendat doar dacă persoana care a săvârșit contravenția se sustrage de la procesul contravențional [articolul 30 alin. (7) din Codul contravențional]. La pct.24 Curtea a menționat că, deși actul administrativ prin care se constată fapta contravențională și se aplică o sancțiune contravențională este un document executoriu, acesta nu poate fi considerat definitiv din momentul în care este întocmit, având în vedere faptul că trăsătura „definitivatului” este caracteristică doar pentru hotărârile cu caracter jurisdicțional. Prin urmare, doar lipsa contestării în termen, însoțită de lipsa motivelor fundamentate pentru repunerea în termen, îi poate atribui deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale trăsătura definitivatului. Odată stabilit momentul în care o decizie administrativă de aplicare a sancțiunii contravenționale devine definitivă, Curtea consideră necesar să verifice dacă legislația contravențională este clară în privința momentului în care hotărârile instanțelor judecătorești devin definitive în contextul soluționării cauzelor contravenționale.

Așadar, ținând cont de faptul că decizia agentului constator privind aplicarea sancțiunii contravenționale prevăzute de art. 287 Cod contravențional, în privința lui **Mandiș Andrei nu a rămas definitivă, fiind contestată în instanța de judecată** prin depunerea în termen a contestației, precum și că de la data săvârșirii contravenției indicate de către agentul constator s-a scurs o perioadă de timp mai mare de un an, iar în cauză nu există o hotărâre judecătorească definitivă, considerăm necesar de a înceta procesul contravențional în legătură cu survenirea prescripției răspunderii contravenționale, or, expirarea termenului de prescripție înlătură răspunderea contravențională pentru fapta ce conține elementele constitutive ale contravenției.

În jurisprudența CEDO, Curtea consideră că autoritățile Republicii Moldova nu au dat dovadă de diligența necesară pentru a finaliza acest proces înainte de expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere. Curtea nu poate accepta că scopul este atins dacă procesul penal este încetat din cauza expirării termenului de prescripție pentru tragerea la răspundere și dacă aceasta a survenit, așa cum s-a menționat mai sus, din cauza omisiunii autorităților de stat competente (*Beganović*, precitat, § 85, și *Valiulienė c. Lituania*, nr. 33234/07, § 85, 26 martie 2013).

Instanța de judecată fără a supune examinării argumentele invocate și fără a motiva concluziile formulate, referitor la intervenirea termenului de prescripție, astfel pronunțând, în această parte o hotărâre nemotivată, fapt ce contravine normelor de drept procesual și practicii Curții Europene a Drepturilor Omului. În contextul dat, instanța de recurs reține cauza *Tatișvili versus Russia* din 22 februarie 2007, în care Curtea a reținut că nemotivarea hotărârii judecătorești reprezintă o încălcare a art. 6 al Convenției pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, constituind o derogare de la un proces echitabil.

Potrivit articolului 16 din Legea fundamentală, toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. Principiul egalității cetățenilor în fața legii presupune ca legile să instituie un tratament egal pentru situații identice din perspectiva scopului urmărit. Totodată, principiul egalității impune soluții diferite pentru situații diferite.

Potrivit articolului 20 din Legea fundamentală, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Potrivit articolului 21 din Legea fundamentală, orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Astfel, autorul sesizării va menționa că în cauzele contravenționale persoana învinuită de comiterea unei contravenții poate fi sancționată de către autoritatea care are competența de a investiga fapta ce constituie contravenție. În funcție de competența autorității, sancțiunea poate fi impusă printr-un act administrativ sub forma unei decizii.

Este de menționat că Curtea a stabilit, în jurisprudența sa, că „deși actul administrativ prin care se constată fapta contravențională și se aplică o sancțiune contravențională este un document executoriu, acesta nu poate fi considerat definitiv din momentul în care este întocmit, având în vedere faptul că trăsătura „definitivatului” este caracteristică doar pentru hotărârile cu caracter jurisdicțional” (a se vedea DCC nr. 34 din 5 martie 2019, § 24). Totuși, **doar lipsa contestării în termen**, în absența motivelor fundamentate pentru repunerea în termen, **îi poate atribui deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale trăsătura definitivatului** (*ibidem*, § 24). De asemenea, cu referire la conceptele de achitare și de condamnare, Curtea Europeană a menționat în cauza *Mihalache v. România* [MC], 8 iulie 2019, § 95, că nu este necesară intervenția unui tribunal pentru a se avea în vedere o decizie în aceste scopuri. Ceea ce contează este dacă

decizia în discuție a fost luată de o autoritate care participă la administrarea justiției în sistemul juridic național vizat și că această autoritate este competentă, în baza dreptului național, să stabilească și, ca atare, să pedepsească conduita ilegală de care persoana a fost acuzată. Prezintă o importanță mai mică faptul că decizia în discuție nu ia forma unei hotărâri judecătorești, de vreme ce asemenea aspecte de procedură și de formă nu-i pot influența efectele.

În același sens, Curtea Supremă de Justiție a reținut, în jurisprudența sa (Decizia din 8 iunie 2016, dosarul nr. 1ra-1050/2016, p. 5; Decizia din 3 iulie 2018, dosarul nr. 1ra-1166/2018, p. 6), că procesul-verbal cu privire la contravenție [devenit definitiv prin necontestare] echivalează cu o hotărâre definitivă cu privire la aceeași învinuire.

Articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile (a se vedea HCC nr. 12 din 14 mai 2018, § 38; HCC nr. 22 din 1 octombrie 2018, § 32; HCC nr. 24 din 17 octombrie 2019, § 110). Articolul 23 din Constituție (care stabilește condițiile calității legii) nu poate fi aplicat de sine stătător, ci doar dacă este coroborat cu un drept fundamental. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că testul calității legii se efectuează prin raportare la un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 38 din 8 iulie 2016, § 35; DCC nr. 44 din 22 mai 2017, § 18). Calitatea unei legi nu constituie o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental.

Regula de interpretare *Actus interpretandus est potius ut valeat quam ut pereat* (legea trebuie interpretată în sensul aplicării ei, nu în sensul neaplicării). Pe baza acestei interpretări, decizia unui agent constatatator devenită definitivă prin neatacare este asimilabilă unei hotărâri judecătorești definitive, iar (2) termenul de „instanță” din dispozițiile articolului 476 alin. (2) din Codul contravențional desemnează instanța de judecată care poate cenzura actele agentului constatatator, adică instanța prevăzută la articolul 475 alin. (3) din Codul contravențional.

Totodată este de menționat că organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni/contravenții, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală/contravențională, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil“.

Prevederile criticate și anume în art. 475 alin.(1) Cod Contravențional, ce au în vedere contestarea sancțiunilor contravenționale, constituie un impediment în ceea ce privește dreptul unei persoane (contravenient) la soluționarea cauzei sale într-un mod echitabil, ținând seama și de motivarea prezentei excepții de neconstituționalitate.

Potrivit hotărârii nr. 6 din 19 martie 2019, § 61, Curtea a reținut că dreptul de a formula o contestație nu poate fi exercitat în mod efectiv decât de la data la care persoanei i se aduce la cunoștință actul contestat. În caz contrar, el riscă să devină unul teoretic și iluzoriu. De vreme ce statul garantează un drept, el trebuie să creeze premisele realizării acestuia.

De asemenea, prevederile contestate ar putea fi considerate, în anumite circumstanțe, un obstacol procedural (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Markovic și alții v. Italia* [MC], 14 decembrie 2006, § 94; *Balakin v. Rusia*, 4 iulie 2013, § 40) pentru examinarea de către instanțele de judecată a fondului contestației. Din acest motiv, Curtea urmează să verifice dacă dispozițiile criticate ar putea afecta esența dreptului de acces la un tribunal.

Prin urmare, Curții îi rămâne să examineze prevederile menționate *supra* prin prisma prevederilor articolului 20,21 din Constituție, care garantează accesul liber la un tribunal, coroborat cu articolul 23 alin. (2), care stabilește exigențele standardului calității legii.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene, în virtutea principiului certitudinii juridice, statul trebuie să respecte și să aplice într-o manieră previzibilă și coerentă legile pe care le-a adoptat, iar dispozițiile legale trebuie să fie accesibile publicului destinat și redactate cu suficientă claritate (*Broniowski v. Polonia*, 22 iunie 2004, § 184).

Exigențele preeminenței dreptului presupun, inter alia, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile, previzibile și care oferă garanții împotriva abuzurilor.

Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, legea publicându-se în Monitorul Oficial.

Astfel, legea trebuie să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, care generează incertitudine și insecuritate juridică (HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 45).

Dreptul de acces la un tribunal, garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor lor. Dreptul de acces la un tribunal include nu doar dreptul de a iniția o acțiune, ci și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent să se pronunțe asupra tuturor aspectelor de fapt și de drept (*Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România* [MC], 29 noiembrie 2016, § 86).

Dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările accesului la o instanță trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale, pentru a nu afecta însăși esența dreptului. Această afirmație este valabilă și pentru normele de natură procedurală care stabilesc termene în interiorul cărora persoanele ar putea formula o contestație (*Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, § 36).

Folosirea termenelor limitative privește asigurarea bunei-administrații a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice.

Durata termenului este o chestiune în privința căreia statul dispune de o marjă de apreciere. De principiu, instituirea unor termene scurte (e.g. de cinci, de șapte sau de cincisprezece zile) pentru formularea unei contestații nu ridică, *per se*, o problemă în baza articolului 6 § 1 din Convenția Europeană (*Mamikonyan v. Armenia*, 16 martie 2010, § 29).

Totuși, aceste termene nu trebuie să fie excesiv de rigide, pentru a lipsi persoana de o contestație efectivă. Astfel, dreptul de a înainta o acțiune sau de a introduce o cale de atac trebuie să apară din momentul în care persoana a luat cunoștință, în mod efectiv, de actul care poate să aducă atingere drepturilor sau intereselor sale legitime (*Miragall Escolano și alții v. Spania*, 25 ianuarie 2000, § 37; *Georgiy Nikolayevich Mikhaylov v. Rusia*, 1 aprilie 2010, § 54).

Dreptul la un proces echitabil presupune că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărâ în privința încălcării drepturilor și obligațiilor sale.

În consecință, contestarea actelor emise în cadrul procesului contravențional este reglementată în mod divergent de mai multe prevederi ale aceluiași act normativ. Această incoerență normativă creează insecuritate juridică pentru destinatarii legii.

Raportat la **normele de procedură penală, art. 459 CPP** indică „**Revizuirea în favoarea condamnatului a unei hotărâri de condamnare, în caz de descoperire a circumstanțelor prevăzute în art.458 alin.(4), nu este limitată de nici un termen**”.

Sub acest aspect, Curtea Europeană a menționat că, deși respectarea termenelor prevăzute în legislația internă este în interesul securității juridice și al bunei-administrații a justiției, în cazuri excepționale trebuie să se dea dovadă de flexibilitate, pentru a se asigura faptul că **accesul la un tribunal nu este limitat** prin încălcarea prevederilor Convenției (*Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, § 42).

În acest sens, reiterând constatările din Hotărârea nr. 6 din 19 martie 2019, § 61, în care s-a menționat că, de vreme ce statul a prevăzut dreptul de a formula o contestație, acesta trebuie să creeze premisele realizării acestui drept.

În Hotărârea nr. 10 din 10 mai 2016, Curtea a statuat că, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție, de competența Parlamentului ține reglementarea infracțiunilor, pedepselor și regimului executării DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 71G/2020 6 acestora (§ 46). În același timp, Curtea a menționat că prin reglementarea infracțiunilor și a pedepselor în materie penală urmează a se înțelege și competența reglementării contravențiilor și sancțiunilor contravenționale. Or, legea contravențională conține prevederi care indică de fapt natura penală a contravențiilor administrative (§ 47).

Pornind de la raționamentele invocate în cauza *Ziliberberg v. Moldova* din 1 februarie 2005, Curtea a constatat că caracterul general al legii contravenționale și scopul pedepsei, care este atât de a pedepsi, cât și de a preveni, sunt suficiente pentru a arăta că sunt aplicabile principii similare celor două legi: contravențională și penală (§ 48).

Având în vedere cele menționate, este de învedereat că preverile „...Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alin.(2).” a (alin.1) art. 475 Cod Contravențional contravin articolului 20 coroborat cu articolele 23 alin. (2) și (4), din Constituție și, prin urmare, trebuie declarate neconstituționale.

Totodată se va menționa că prevederile actuale conținute în art. 448 alin.(2) și (3) Cod Contravențional îngrădește persoana în vederea disponibilității drepturilor de contestare a unui act întocmit de o autoritate publică ca element al unui proces echitabil, ce are în vedere competența de soluționare a cauzei din punct de vedere material.

Pornind de la aceste deziderate, este de menționat că, formula actuală a sintagmelor încadrate în art. 475 alin.(1) Cod Contravențional, contravine acestor principii enunțate.

În limitele dezideratului constituțional, prevăzut de art. 23 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, considerăm că textul art. 475 alin.(1) Cod Contravențional al RM nu corespunde criteriilor de calitate a normei de drept: previzibilitate, precizie și claritate și, ca efect, este incompatibilă cu norma constituțională.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15. 1. Primirea spre examinare a prezentei sesizări și includerea ei pe ordinea de zi a Curții Constituționale;

2. Exercițarea controlului constituționalității a prevederilor conținute în art. 475 Cod Contravențional și anume sintagma alin.(1) ”... *Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alin.(2)*”, sub aspectul corespunderii cu prevederile art.1 alin.(3), art.4, art.7, art.16, art. 20, art. 21, art.23 alin.(2), art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. Prevederile relevante din Hotărîrea Curţii Constituţionale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) şi g) din Constituţia Republicii Moldova.

În baza Hotărîrii menţionate Curtea Constituţională a hotărât în sensul art. 135 alin. (1) lit. a) şi g) din Constituţia Republicii Moldova coroborat cu art. 20,115,116 din Constituţie:

- în cazul existenţei incertitudinii privind constituţionalitatea legilor, hotărîrilor Parlamentului, decretelor Preşedintelui R. Moldova, hotărîrilor şi ordonanţelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluţionarea unei cauze aflate pe rolul său, instanţa de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituţională;

- Excepţia de neconstituţionalitate poate fi ridicată în faţa instanţei de judecată de către oricare dintre părţi, sau de reprezentantul acesteia, precum şi de către instanţa de judecată din oficiu;

- Sesizarea privind controlul constituţionalităţii unor norme ce urmează a fi aplicate la soluţionarea unei cauze se prezintă direct Curţii Constituţionale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curţii Supreme de Justiţie, Curţilor de Apel şi judecătoriilor pe rolul cărora se află cauza;

- Judecătorul ordinar nu se pronunţă asupra temeiniciei sesizării sau conformităţii cu Constituţia a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea următoarelor condiţii:

- 1) Obiectul excepţiei intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) şi g) din Constituţia Republicii Moldova;

- 2) Excepţia este ridicată de către una din părţi sau reprezentantul acesteia sau indică că este ridicată de către instanţa de judecată din oficiu;

- 3) Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluţionarea cauzei;

- 4) Nu există o hotărîre anterioară a Curţii avînd ca obiect prevederile contestate.

- Pînă la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea hotărîrii, sesizarea privind excepţia de neconstituţionalitate se prezintă Curţii Constituţionale de către judecătorii/ completele de judecată din cadrul Curţii Supreme de Justiţie, Curţilor de Apel şi judecătoriilor pe rolul cărora se află cauza în temeiul aplicării directe a art. 135 alin. (1) lit. a) şi g) din Constituţia Republicii Moldova.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17.

- a)
- b)
- c)

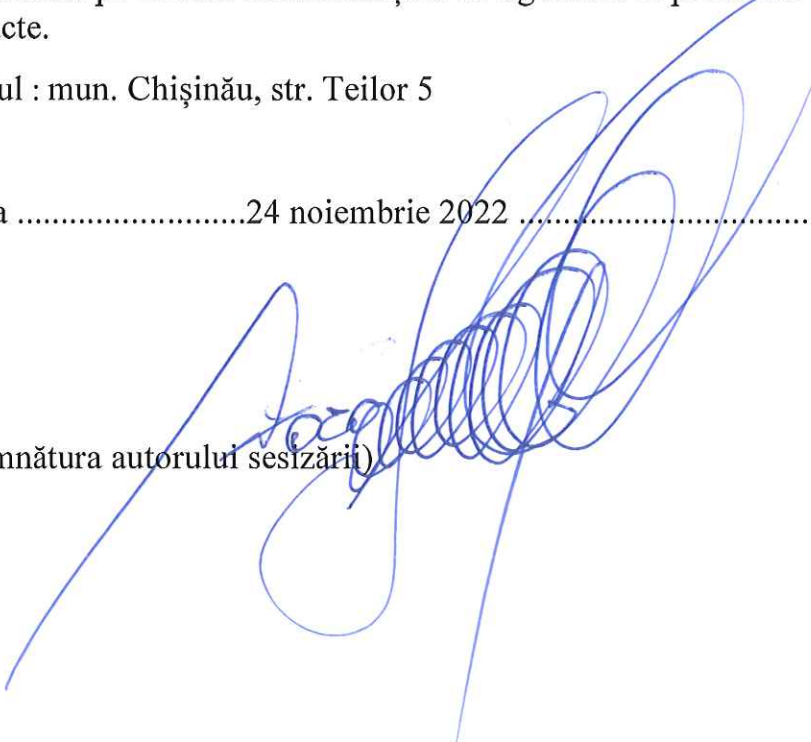
VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul : mun. Chișinău, str. Teilor 5

Data24 noiembrie 2022

(Semnătura autorului sesizării)

ÎNCHEIERE

24 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Centru)

Instanța compusă din:

Președintele ședinței

Judecător

Grefier

Cu participarea:

Avocatului revizuientului

Reprezentantului agentului constatator

Victor Sandu

Titomir Cristina

Doroftei Roman

Mura Stela

Examinând în ședință de judecată cererea înaintată de avocatul Doroftei Roman în numele revizuientului Mandiș Andrei privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cadrul examinării cererii de revizuire în cauza contravențională în privința lui **Mandiș Andrei** sancționat în baza art.287 alin.(10) din Codul Contravențional al Republicii Moldova,

c o n s t a ț ă :

Partea descriptivă:

La data de 23 iunie 2021, la Judecătoria Chișinău a parvenit cererea de revizuire în cauza contravențională în privința lui **Mandiș Andrei** sancționat în baza art.287 alin.(10) din Codul Contravențional al Republicii Moldova.

La data de 24 iunie 2021, prezenta cauză contravențională a fost repartizată prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor ceea ce se confirmă prin fișa de repartizare anexată la materialele dosarului.

Argumentele participanților la proces:

În ședința de judecată, avocatul Doroftei Roman în numele făptuitorului Mandiș Andrei a depus o cerere prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului constituționalității a *prevederilor art. 475 alin. (1) Cod Contravențional al RM, a sintagmei "Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alineatul (2)."*

În ședința de judecată, reprezentantul agentului constatator, Mura Stela s-a expus asupra respingerii cererii depuse de avocatul Doroftei Roman, în vederea sesizării Curții Constituționale a RM cu exercitarea controlului constituționalității al *prevederilor art. 475 alin. (1) Cod Contravențional al RM.*

Aprecierea instanței de judecată:

Audiind opiniile participanților la proces, studiind materialele dosarului, instanța de judecată consideră cererea înaintată de avocatul Doroftei Roman în numele revizuientului Mandiș Andrei privind sesizarea Curții Constituționale pentru a supune controlului constituționalității controlului constituționalității a *prevederilor art. 475 alin. (1) Cod Contravențional al RM, a sintagmei "Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alineatul (2)."*, întemeiată și o va admite din următoarele considerente:

În conformitate cu dispoziția art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, "Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată

contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.”

Potrivit art.135 alin.(1) lit.a), g) din Constituția RM, „Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție ”.

Totodată aceleași prevederi se regăsesc și în art.4 alin.(1) lit.a), g) al Legii cu privire la Curtea Constituțională nr.317 din data de 13.12.1994 și în art. 4 alin.(1) lit. a) și g) din Codul Jurisdicției constituționale.

La fel, instanța de judecată notează că în temeiul Hotărîrii Curții Constituționale din 09.02.2016, s-a statuat că în sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20, 115, 116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

Mai mult decât atât, prin aceeași hotărâre, Curtea Constituțională, a relevat că, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

După această proiectare a cadrului normativ de referință, în speță, instanța de judecată reține că, sunt întrunite condițiile indicate în Hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din data de 09 februarie 2016.

Or, obiectul excepției de neconstituționalitate invocat supra îl constituie prevederile art. 475 alin. (1) Cod Contravențional al RM, a sintagmei “ *Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alineatul (2).*”, care intră în categoria actelor menționate la art. 135 alin.(1) lit.a) din Constituția RM. Ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către un participant la prezentul proces contravențional - avocatul, Doroftei Roman în numele făptuitorului Mandiș Andrei.

Instanța de judecată conchide că există decizii anterioare a Curții Constituționale care să aibă ca obiect prevederile stipulate, doar că apărătorul a menționat că a motivat solicitarea invocând alte argumente ce ar demonstra neconstituționalitatea normei indicate.

Totodată, normele procesuale invocate drept neconstituționale de către avocatul, Doroftei Roman în numele revizuiantului Mandiș Andrei urmează a fi aplicate la examinarea prezentei cauze contravenționale în instanța de fond.

În acest context, notăm că în speță sunt întrunite condițiile legale de ridicare a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 475 alin. (1) Cod Contravențional al

RM, a sintagmei " *Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alineatul (2).* ".

Totodată, instanța de judecată consideră necesar a dispune suspendarea examinării cererii de revizuire în cauza contravențională în privința lui **Mandiș Andrei** sancționat în baza art.287 alin.(10) din Codul Contravențional al Republicii Moldova.

Sintetizând circumstanțele reliefate, suprapuse la textele de lege enunțate, instanța de judecată ajunge la concluzia de a admite cererea înaintată de avocatul Doroftei Roman în numele făptuitorului Mandiș Andrei privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cadrul examinării cererii de revizuire în cauza contravențională în privința lui **Mandiș Andrei** sancționat în baza art.287 alin.(10) din Codul Contravențional al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 7, 341-342, Cod de Procedură Penală al Republicii Moldova, instanța de judecată,

DISPUNE:

Se admite cererea înaintată de avocatul Doroftei Roman în numele revizuiantului Mandiș Andrei privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cadrul examinării cererii de revizuire în cauza contravențională în privința lui **Mandiș Andrei** sancționat în baza art.287 alin.(10) din Codul Contravențional al Republicii Moldova.

Se ridică excepția de neconstituționalitate la sesizarea depusă de avocatul Doroftei Roman în numele revizuiantului Mandiș Andrei, pentru verificarea constituționalității art. 475 alin. (1) Cod Contravențional al RM, a sintagmei " *Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alineatul (2).* ".

Se suspendă examinarea cererii de revizuire în cauza contravențională în privința lui **Mandiș Andrei** sancționat în baza art.287 alin.(10) din Codul Contravențional al Republicii Moldova, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra sesizării înaintate.

Se remite în adresa Curții Constituționale sesizarea depusă de avocatul Doroftei Roman în numele revizuiantului Mandiș Andrei, pentru verificarea constituționalității art. 475 alin. (1) Cod Contravențional al RM, a sintagmei " *Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alineatul (2).* ".

Încheierea poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

**Președintele ședinței,
Judecător**

 Victor Sandu